

ภารกิจ

กรมคุมประพฤติ

ค่านิยมร่วม

ในการดำเนินงานของกรมคุมประพฤติเพื่อให้เกิดความสัมฤทธิ์ผล
สูงสุดในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด ป้องกันสังคมออกจากอาชญากรรม
บุคลากรของกรมคุมประพฤติจะต้องมีค่านิยมร่วมกัน “ซื่อสัตย์สุจริต
มีคุณธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ ตระหนักในคุณค่าและศักดิ์ศรีของ
ความเป็นมนุษย์ มีความศรัทธา ภาควุมใจในวิชาชีพ และรักการให้บริการ
รับผิดชอบต่อหน้าที่ ทำงานเป็นทีม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รักการ
เรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง”

วัฒนธรรมองค์กรกรมคุมประพฤติ

“ ซื่อสัตย์สุจริต อุทิศและพัฒนาตน
มุ่งผลสัมฤทธิ์ ยุติจิตสามัคคี มีน้ำใจ เคารพในอาวุโส ”

สารบัญ

	หน้า
คำนิยามร่วม วัฒนธรรมองค์กร	
วิสัยทัศน์ พันธกิจ	2
ประวัติความเป็นมา	3
อำนาจหน้าที่	5
แผนภูมิโครงสร้างการจัดการส่วนราชการกรมคุมประพฤติ	6
แนะนำงานคุมประพฤติ	7
งานสืบเสาะและพินิจ	9
งานควบคุมและสอดส่อง	11
งานคุมประพฤติเด็กและเยาวชน	13
งานกิจกรรมชุมชน	15
งานแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด	17
การทำงานบริการสังคม	20
งานสงเคราะห์ผู้กระทำผิด	24
งานอาสาสมัครคุมประพฤติ	26
งานเครือข่ายยุติธรรมชุมชน	29
การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด	33
ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด	37
ศูนย์ข้อมูลข่าวสารกรมคุมประพฤติ	

วิสัยทัศน์

เป็นเลิศในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน เพื่อคืนคนดีสู่สังคม

พันธกิจ

1. ดำเนินการตามมาตรฐานการคุมประพฤติและมาตรฐานอื่นๆ ในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน
2. ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในระบบบังคับบำบัด
3. ส่งเคราะห์ผู้กระทำผิดภายหลังพ้นการคุมประพฤติ พ้นการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และภายหลังปล่อย
4. พัฒนาการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และนำทรัพยากรชุมชนมาร่วมดำเนินการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด
5. ส่งเสริมกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์
6. ศึกษาวิจัย และพัฒนาระบบงาน ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง
7. พัฒนาโครงสร้าง การบริหารจัดการ และทรัพยากรบุคคล

ประวัติความเป็นมา

ประเทศไทยเริ่มมีการนำระบบคุ้มครองประพฤติกมาใช้เป็นครั้งแรกตั้งแต่ปี พ.ศ.2495 โดยมาใช้กับผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนก่อน ส่วนผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ นั้น แม้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 มาตรา 56, 57 และ 58 จะได้บัญญัติถึงวิธีการเกี่ยวกับการคุ้มครองประพฤติกไว้ แต่อย่างไรก็ตามศาลคงใช้มาตรการรอกการกำหนดโทษ หรือรอกการลงโทษเพียงอย่างเดียวโดยไม่ใช้วิธีการคุ้มครองความประพฤติก เนื่องจากยังไม่มีหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ที่จะรับผิดชอบดำเนินการตามคำพิพากษาของศาลได้

จนกระทั่งรัฐบาลได้ผ่านพระราชบัญญัติวิธีดำเนินการคุ้มครองความประพฤติกตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2522 และได้มีการจัดตั้งสำนักงานคุ้มครองประพฤติกกลาง ซึ่งเป็นหน่วยงานระดับกอง สังกัดสำนักงาน

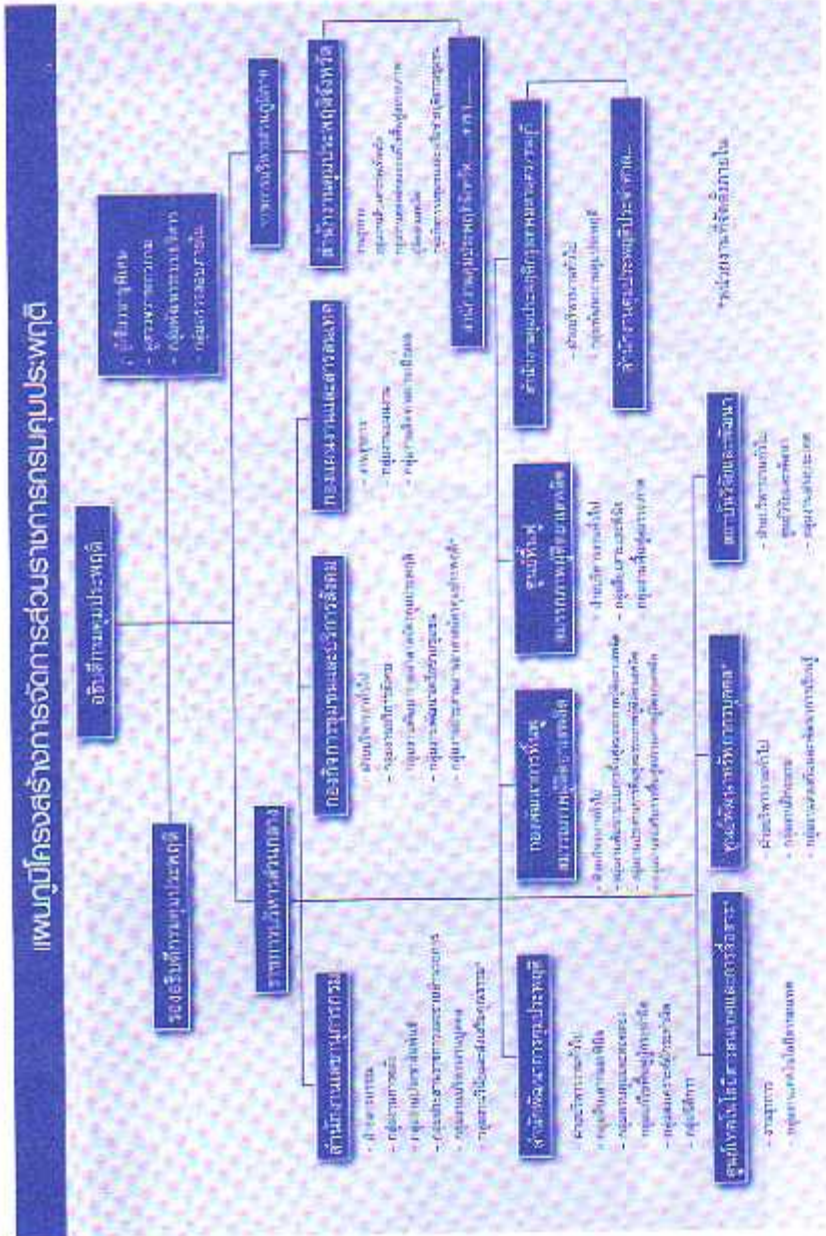
ส่งเสริมงานตุลาการ กระทรวงยุติธรรม และได้เปิดดำเนินการเมื่อวันที่ 7 สิงหาคม 2522 โดยดำเนินการในกรุงเทพมหานครก่อน จนปรากฏผลเป็นที่น่าพอใจ และเพื่อรับประโยชน์จากวิธีการคุ้มครองประพฤติกึ่งได้มีการเปิดดำเนินการสำนักงานคุ้มครองประพฤติกึ่งในส่วนภูมิภาคทั่วประเทศ เนื่องจากมีการขยายงานออกสู่ส่วนภูมิภาคมากขึ้น ทำให้สำนักงานคุ้มครองประพฤติกึ่งกลางมีปริมาณงาน ขอบเขต อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น เพื่อประสิทธิภาพและความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน สำนักงานคุ้มครองประพฤติกึ่งกลางจึงได้รับการยกฐานะให้เป็น “กรมคุ้มครองประพฤติกึ่ง” เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2535 ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2535 และพระราชบัญญัติ โดยอำนาจหน้าที่และกิจการบริหารบางส่วน ของสำนักงานส่งเสริมงานตุลาการ กระทรวงยุติธรรมไปเป็นของกรมคุ้มครองประพฤติกึ่ง กระทรวงยุติธรรม พ.ศ.2535

ในอดีตภาระหน้าที่การคุ้มครองประพฤติกึ่งผู้กระทำผิดในประเทศไทย ยังคงมีหน่วยงานรับผิดชอบอยู่หลายหน่วยงานทั้งกรมราชทัณฑ์ กรมพินิจ และคุ้มครองเด็กและเยาวชน และกรมคุ้มครองประพฤติกึ่ง ดังนั้น วันที่ 10 กรกฎาคม 2544 คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้กรมคุ้มครองประพฤติกึ่งเป็นหน่วยงานหลัก ในการคุ้มครองประพฤติกึ่งผู้กระทำผิดทั้งในชั้นก่อนฟ้อง ชั้นการพิจารณาคดีของศาล และชั้นภายหลังศาลมีคำพิพากษา ซึ่งส่งผลให้โครงสร้างของกรมคุ้มครองประพฤติกึ่งใหม่ ตามแนวทางการปฏิรูปราชการ เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2545 มีความครอบคลุม ถึงการคุ้มครองประพฤติกึ่งผู้ต้องหาและผู้กระทำผิดในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม ซึ่งนำมาสู่กลไกในการที่จะพัฒนางานคุ้มครองประพฤติกึ่งให้เป็นระบบมีทิศทางที่ชัดเจนต่อไป

อำนาจหน้าที่

1. ดำเนินการสืบเสาะและพินิจ ควบคุมและสอดส่อง แก้ไข ฟิ้นฟูและสงเคราะห์ผู้กระทำผิดในชั้นก่อนฟ้อง ชั้นพิจารณาคดีของศาล และภายหลังที่ศาลมีคำพิพากษาตามที่กฎหมายกำหนด
2. ดำเนินการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด
3. ส่งเสริมสนับสนุนเกี่ยวกับการดำเนินการแก้ไข ฟิ้นฟู และสงเคราะห์ผู้กระทำผิดในชุมชน
4. พัฒนาระบบ รูปแบบ และวิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในชุมชน
5. จัดทำและประสานแผนงานของกรมให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนแม่บทของกระทรวงรวมทั้งเร่งรัด ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานในสังกัด
6. เสริมสร้าง สนับสนุน และประสานงานให้ชุมชนและภาคประชาสังคม เข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบเครือข่ายยุติธรรมชุมชนหรือรูปแบบอื่น ในการป้องกันสังคมจากอาชญากรรม การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดและผู้ที่อยู่ในกระบวนการคุ้มครองประพฤติกของกรม
7. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรม หรือตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

แนะนำงานคุมประพฤติ

การคุมประพฤติเป็นมาตรการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดด้วยวิธีการไม่ควบคุมตัว โดยการกำหนดเงื่อนไขการคุมความประพฤติเพื่อให้ผู้กระทำผิดกลับไปใช้ชีวิตในสังคมตามปกติ การคุมประพฤติจึงเป็นวิธีการที่เปลี่ยนแนวความคิดจากวิธีการลงโทษมาเป็นวิธีการบำบัดฟื้นฟูและจากการลงโทษจำคุกมาเป็นการเลี้ยงโทษจำคุก โดยมีพนักงานคุมประพฤติคอยดูแลช่วยเหลือให้บุคคลดังกล่าวสามารถแก้ไขปรับปรุงนิสัย และความประพฤติของตนภายใต้การช่วยเหลือของชุมชน เฉพาะอย่างยิ่งการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการป้องกันอาชญากรรมและการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดซึ่งมาตรการดังกล่าวนี้สามารถลดความสูญเสียทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศชาติได้อย่างชัดเจน

งานคุมประพฤติเป็นงานที่สำคัญในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ซึ่งอยู่ในขั้นตอนทั้งก่อนพิพากษาคดีของศาล หลังการพิพากษาคดี และในกรณีที่มีจำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกมาระยะเวลาหนึ่ง และได้รับโอกาสการพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษ ผู้ต้องขังรายดังกล่าวก็จะต้องถูกคุมความประพฤติไว้เช่นกัน ในการปฏิบัติงานในทุกขั้นตอนดังกล่าว มีพนักงานคุมประพฤติ (Probation Officer) เป็นผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งการที่จะทำให้การแก้ไขฟื้นฟูบรรลุวัตถุประสงค์อย่างแท้จริงจะต้องประกอบด้วยกระบวนการสืบเสาะหาข้อเท็จจริงและทำความเข้าใจเกี่ยวกับจำเลย (Social Investigation)

และกระบวนการควบคุมและสอดส่อง (Supervision) ซึ่งพนักงานคุมประพฤติจะเป็นผู้ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ ดูแลผู้กระทำผิดนั้นๆ โดยการนำทรัพยากรในชุมชนเข้ามาช่วยเหลือเรียกว่า งานกิจกรรมชุมชน (Community Affairs) โดยมุ่งหวังให้ผู้กระทำผิดกลับตนเป็นพลเมืองดีและกลับคืนสู่ชุมชนอย่างมีคุณค่าต่อไป

งานสืบเสาะและพินิจ

การสืบเสาะและพินิจ เป็นกระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้กระทำผิด สำหรับนำมาประมวลจัดทำรายงานเสนอต่อผู้มีอำนาจ เพื่อประกอบดุลพินิจในการพิจารณาใช้มาตรการที่เหมาะสมต่อผู้กระทำผิดแต่ละราย

ปัจจุบันกรมคุมประพฤติมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการสืบเสาะและพินิจผู้กระทำผิดใน 2 ขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม คือ

1. **ขั้นตอนก่อนการพิจารณาคดีของศาล** เป็นการแสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติภูมิหลังทางสังคมของผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 สภาพความผิดและเหตุอันควรปราณีก่อนศาลมีคำพิพากษา โดยมีพนักงานคุมประพฤติเป็นผู้ดำเนินการตามคำสั่งศาล แล้วนำมาวิเคราะห์ประเมินและทำรายงานพร้อมทั้งความเห็นเสนอต่อศาล เพื่อใช้ประกอบดุลพินิจในการพิจารณาพิพากษาคดีว่าจะใช้มาตรการใดจึงจะเหมาะสมต่อจำเลยเป็นรายบุคคล

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเสนอข้อเท็จจริงและความเห็นเกี่ยวกับประวัติและภูมิหลังทางสังคมของจำเลย ว่าจะใช้มาตรการใดจึงจะเหมาะสมต่อจำเลยเป็นรายบุคคล
2. เพื่อกลั่นกรองผู้กระทำผิดที่เหมาะสมเข้าสู่กระบวนการคุมความประพฤติ โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของสังคมและแนวโน้มในการปรับปรุงตนเองในชุมชนของผู้กระทำผิดเป็นสำคัญ
3. เพื่อประโยชน์ในการวางแผนแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน

2. ขั้นตอนหลังการพิจารณาคดีของศาล เป็นการแสวงหาข้อเท็จจริง ประวัติภูมิหลัง รายละเอียดหลักฐานต่าง ๆ ของนักโทษเด็ดขาดที่จะได้รับการพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุก ความเหมาะสมของผู้อุปการะเกี่ยวกับความยินดีอุปการะนักโทษฯ ถิ่นที่อยู่ สภาพแวดล้อมบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยพนักงานคุมประพฤติเป็นผู้นำข้อมูลต่างๆ มาวิเคราะห์และจัดทำรายงานพร้อมความเห็นส่งเรือนจำหรือทัณฑสถาน เพื่อเสนอคณะกรรมการพิจารณาการพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุก พิจารณาประกอบการอนุมัติให้นักโทษฯได้รับการพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุกก่อนครบกำหนดโทษโดยใช้วิธีการคุมประพฤติ ซึ่งเป็นการป้องกันการกระทำผิดซ้ำและทำให้สังคมมีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้มีการกลั่นกรองพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบก่อนที่จะอนุมัติพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษจำคุกให้นักโทษเด็ดขาดรายใด
2. เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ และทำให้สังคมมีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น

งานควบคุมและสอดส่อง

การควบคุมและสอดส่องเป็นกระบวนการติดตาม ดูแล ให้คำแนะนำและช่วยเหลือผู้กระทำผิดที่อยู่ระหว่างการแก้ไขฟื้นฟูในชุมชนภายใต้เงื่อนไขการคุ้มครองความปลอดภัย เพื่อช่วยให้ผู้กระทำผิดเหล่านั้น สามารถปรับปรุงแก้ไขนิสัย ความประพฤติ และปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติต่อไป ตลอดจนไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก โดยมีพนักงานคุมประพฤติเป็นผู้คอยควบคุมดูแลติดตาม เชื่อมเยินเพื่อให้คำปรึกษา แนะนำ ตักเตือน ช่วยเหลือในการดำเนินชีวิตด้านการปรับตัว นิสัย ความประพฤติ การศึกษา งานอาชีพ ตลอดจนเรื่องอื่นๆ ด้วยการแก้ไขฟื้นฟูตามสภาพปัญหาและความต้องการเป็นรายบุคคล โดยอาศัยเทคนิควิธีต่างๆ เช่น การให้คำปรึกษา การบำบัดรักษาอาการเจ็บป่วยทางกายและจิตใจ การให้ความรู้ การฝึกอาชีพ การปรับพฤติกรรม รวมทั้งให้การสงเคราะห์ในรูปแบบต่างๆ

ปัจจุบันผู้กระทำผิดที่อยู่ภายใต้การควบคุมและสอดส่องของกรมคุมประพฤติแบ่งเป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ ได้แก่

1. **ผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ (อายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป)** ที่ศาลพิพากษาหรือการกำหนดโทษ หรือรอการลงโทษจำคุกตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 56 โดยมีเงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความปลอดภัย เช่น

- 1.1 ให้ไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติ
- 1.2 ให้ทำงานบริการสังคม
- 1.3 ให้ละเว้นการคบหาสมาคมหรือประพฤติใดอันอาจนำไปสู่การกระทำผิดซ้ำในทำนองเดียวกันอีก
- 1.4 ให้ไปรับการบำบัดรักษาการติดยาเสพติด
- 1.5 เงื่อนไขอื่นๆ ตามที่ศาลเห็นสมควรเพื่อการแก้ไขฟื้นฟู หรือป้องกันมิให้กระทำผิด เช่น ให้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อการแก้ไขฟื้นฟู

2. **ผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กหรือเยาวชน** ที่ศาลเห็นควรใช้วิธีการคุมประพฤติ ซึ่งมี 4 กลุ่ม คือ

- 2.1 เด็กหรือเยาวชนที่พิพากษาแล้วว่าไม่มีความผิด แต่มีความประพฤติเลวร้าย
- 2.2 เด็กหรือเยาวชนที่กระทำผิด แต่ศาลเห็นควรให้โอกาสแก้ไขปรับปรุงตนเอง จึงให้รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษไว้

2.3 เด็กหรือเยาวชนที่ศาลเห็นสมควรส่งเข้าสถานฝึกอบรม โดยกำหนดระยะเวลาขั้นต่ำและขั้นสูงสุดไว้ ซึ่งภายในระยะเวลาขั้นต่ำ ขั้นสูง ศาลอาจปล่อยไปโดยมีเงื่อนไขให้คุมความประพฤติ

2.4 เด็กหรือเยาวชนที่ศาลส่งเข้าสถานฝึกและอบรม เมื่อครบกำหนดปล่อยตัวแล้ว ศาลเห็นสมควรให้ออกเงื่อนไขคุมความประพฤติต่อไปอีกระยะหนึ่ง

โดยมีเงื่อนไขคุมเพื่อคุมความประพฤติ เช่น

1. ให้ไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติ
2. ให้ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนและนำผลการเรียนมาแสดงต่อพนักงานคุมประพฤติ
3. ให้มีอาชีพหรือประกอบอาชีพเป็นกิจจะลักษณะ
4. ให้ไปรับการบำบัดรักษาอาการติดยาเสพติดให้โทษ ความบกพร่องทางร่างกายหรือทางจิต หรือความเจ็บป่วยอื่น
5. เงื่อนไขอื่นๆ ตามที่ศาลเห็นสมควรเพื่อการแก้ไขฟื้นฟู หรือป้องกันมิให้กระทำผิด เช่น กำหนดให้ทำงานบริการสังคมตามที่ศาลเห็นสมควร โดยอยู่ในความดูแลของกรมคุมประพฤติ

3. ผู้กระทำความผิดที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก ซึ่งเป็นนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับโทษมาแล้วตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 มาตรา 32 และได้รับการปล่อยตัวก่อนครบกำหนดโทษภายใต้เงื่อนไขการคุมความประพฤติของผู้ได้รับการพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษ โดยมีเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติ ดังนี้

1. รายงานตัวกับพนักงานคุมประพฤติทุกเดือนจนกว่าจะพ้นโทษ
2. ต้องพักอาศัยอยู่กับผู้ดูแลตามบ้านเลขที่ที่แจ้งไว้
3. ห้ามประพฤติตนในทางเสื่อมเสีย เช่น ดื่มสุรา เสพยาเสพติด กระทำความผิดอาญาอื่นอีก
4. เงื่อนไขอื่นๆ ที่ได้ระบุตามหนังสือสำคัญปล่อยตัว

นอกจากนี้ ในอนาคตหากมาตรการชะลอการฟ้องซึ่งเป็นกระบวนการในชั้นก่อนการพิจารณาคดีของศาลได้รับการประกาศเป็นกฎหมายแล้วผู้กระทำความผิดที่พนักงานอัยการมีคำสั่งให้ชะลอฟ้อง และกำหนดเงื่อนไขการคุมความประพฤติ ก็จะเป็นผู้กระทำความผิดอีกกลุ่มหนึ่งที่อยู่ภายใต้การควบคุมและสอดส่องนี้เช่นกัน

